

कक्षा - VIII

प्रथमः पाठः - सुभाषितानि

अभ्यासः

1. पाठे दत्तानां पद्यानां सरस्वरवाचनं कुरुत -
उत्तर - श्वयं करे ।

2. श्लोकांशेषु रिक्तस्थानानि पूरयत -

(क) समुद्रमासाद्य भवन्त्यपेयाः ।

(ख) श्रुत्वा वयः मधुररुक्तरसं शृजानि ।

(ग) तद्भागव्येयं परमं पशूनाम् ।

(घ) विद्याफलं व्यसनिनः कृपणस्य स्वोद्यम ।

(ङ) रित्रयां शैच्यमानायां सर्वा तद् शैच्ये कुलम् ।

3. प्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन लिखत -

(क) व्यसनिनः किं नश्यति ?

उत्तर - विद्याफलम्

(ख) कस्यां शैच्यमानायां सर्वा कुलं शैच्ये ?

उत्तर - रित्रयाम्

(ग) कस्य यशः नश्यति ?

उत्तर - लुब्धस्य

(घ) मधुमाक्षिका किं जनयति ?

उत्तर - प्रथमे / माधुर्यं

(ङ) मधुररुक्तरसं के शृजानि ?

उत्तर - सन्तः

4. अधोलिखित-तद्भव-शब्दानां कृते पाठान् चित्वा
संस्कृतपदानि लिखत -

यथा -
कञ्जस
कडवा
पुँच्च
लोभी
मधुमक्खी

कृपणः
कटुकः
पुच्छः
लुब्धः
मधुमाक्षिका

5. अधोलिखितेषु वाक्येषु कर्तृपदं क्रियापदं च लिखत - वाक्यानि

यथा - सन्तः मधुरस्वप्नसं सृजन्ति।	कर्ता सन्तः	क्रिया सृजन्ति
(क) निर्गुणं प्राण्य भवन्ति दोषाः।	दोषा	भवन्ति
(ख) गुणशेषु गुणाः भवन्ति।	गुणाः	भवन्ति
(ग) मधुमक्षिका माधुर्यं जनयेत्।	मधुमक्षिका	जनयेत्
(घ) पिशुनस्य मैत्री यशः नाशयति।	मैत्री	नाशयति
(ङ) नद्यः समुद्रमासाद्य अपेयाः भवन्ति।	नद्यः	भवन्ति

6. रेखाङ्कितानि पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत -

- (क) गुणाः गुणशेषु गुणाः भवन्ति।
उत्तर - के गुणशेषु गुणाः भवन्ति।
- (ख) नद्यः सुस्वादुलोयाः भवन्ति।
उत्तर - काः सुस्वादुलोयाः भवन्ति।
- (ग) लुब्धस्य यशः नश्यति।
उत्तर - कस्य यशः नश्यति।
- (घ) मधुमक्षिका माधुर्यमेव जनयति।
उत्तर - का माधुर्यमेव जनयति।
- (ङ) महतां प्रकृतिः सुस्थिरा भवति।
उत्तर - महतां का सुस्थिरा भवति।

7. उदाहरणानुसारं पदानि पृथक् कुरुत -

यथा - समुद्रमासाद्य -	समुद्रम्	+	आसाद्य
माधुर्यमेव -	माधुर्यम्	+	एव
अल्पमेव -	अल्पम्	+	एव
सर्वमेव -	सर्वम्	+	एव
समानमपि -	समानम्	+	अपि
महात्मनामुच्यते -	महात्मनाम्	+	उच्यते

- ० इति ० -